

ВІДГУК
офіційного опонента на дисертаційну роботу
Ремзіної Наталі Андріївни
на тему: «Організаційно-економічне забезпечення розвитку національної
транспортної інфраструктури на засадах мультимодальності»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним
господарством

1. Актуальність теми дисертації, її зв'язок з науковими планами.

Розвиток мультимодальних перевезень є пріоритетом транспортної політики України, враховуючи статус транзитної держави, унікальне транспортно-географічне положення на перехресті європейських та євразійських доріг, міжнародних транспортних коридорів. Проте, через системне недофінансування проектів з модернізації транспортної інфраструктури України відбувається значне погіршення параметрів її функціонування, що проявляється у високому рівні зношеності фондів, обмеженій пропускній здатності та невідповідності експлуатаційних характеристик світовим стандартам якості транспортно-логістичного обслуговування.

З урахуванням того, що сьогодні зростає потреба у науковому дослідженні організаційно-економічного забезпечення розвитку національної транспортної інфраструктури на засадах мультимодальності, тему дисертації Ремзіної Н.А. слід вважати особливо актуальною. Підтвердження важливості проблеми відображає досвід розвинених країн, в яких активно створюються і удосконалюються регіональні, національні та транснаціональні транспортно-логістичні системи.

Дисертаційна робота виконувалася згідно з планами науково-дослідних робіт: ВНЗ «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» за темою: «Організаційно-управлінські засади та механізми модернізації національного господарства» (номер державної реєстрації 0112U000511); Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України за темами: «Асиметрія ринків транспортних

послуг: теоретичні основи визначення та управління в умовах децентралізації» (номер державної реєстрації 0115U000694) та «Формування засад державної політики розвитку інтермодальних і мультимодальних перевезень національних та транзитних вантажів» (номер державної реєстрації 0118U000204); Національної металургійної академії України за темою: «Методологія соціально-економічного, інформаційного та науково-технічного розвитку регіонів, галузей виробництва, підприємств та їх об'єднань» (номер державної реєстрації 0116U006782).

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна.

Наукові положення, висновки та рекомендації, що містяться у дисертації і винесені на захист, є обґрунтованими. Вони базуються на поглибленому вивченні та узагальненні значного обсягу наукових джерел з розвитку транспортних систем, мультимодальних перевезень, транспортної інфраструктури. Ремзіною Н.А. чітко визначено мету, сформульовано завдання, предмет та об'єкт дисертаційного дослідження.

Достовірність та обґрунтованість наукових результатів забезпечується системним використанням теоретичних та методичних напрацювань провідних вітчизняних і зарубіжних учених та фахівців із проблем формування умов розвитку національної транспортної інфраструктури; застосуванням загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, а саме – синтезу, індукції, дедукції, абстрагування, узагальнення, класифікації, порівняння, групування і систематизації, статистичного та структурного аналізу, ієрархічної систематизації, SWOT-аналізу, методу факторно-критеріального оцінювання та кваліметричного підходу, графічного методу; врахуванням положень нормативно-правової бази України та країн ЄС щодо розвитку транспортної інфраструктури, використанням офіційних даних Державної служби статистики України, Міністерства інфраструктури України, Адміністрації морських портів України.

Аналіз змісту дисертації, опублікованих праць та автореферату підтверджує достатній ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, що містяться у роботі та виносяться на захист.

Основні результати дисертаційного дослідження було оприлюднено автором та отримало позитивну оцінку на десяти міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Дисертантом досліджено теоретичні засади організаційно-економічних аспектів функціонування та розвитку національної транспортної інфраструктури, що є сукупністю транспортних терміналів і шляхів сполучення. Істотне місце у роботі відводиться дослідженню аналізу стану, проблем та перспектив розвитку національної транспортної інфраструктури. Автором проведено SWOT-аналіз транспортних терміналів та шляхів сполучення за видами транспорту, що стало начальним етапом стратегічного планування їх розвитку (с. 39).

Здобувачем проведена ретельна робота щодо вивчення законодавчої бази, що нормує умови функціонування та розвитку транспортної інфраструктури України (с. 53-55). Заслуговують особливої уваги пропозиції автора щодо усунення прогалини у сфері регулювання мультимодальних перевезень, сформовані шляхом надання рекомендацій до проекту Закону України «Про мультимодальні перевезення» (с. 163-166). В роботі представлено авторське визначення терміну «мультимодальні перевезення», що є різновидом змішаних перевезень, які здійснюються на підставі договору між замовником послуги з перевезення вантажів та оператором, що забезпечує процес перевезення від пункту відправлення до пункту призначення та несе повну відповідальність за вантаж (с. 164).

Наукову новизну містить теоретичний аспект формування принципів організаційно-економічного забезпечення розвитку національної транспортної інфраструктури на засадах мультимодальності, які, на відміну від існуючих, базуються на узгодженні нормативно-правових, технічних, організаційних, фінансових, логістичних та інших чинників, які є

специфічними в діяльності вітчизняного транспорту (с. 71-73).

Здобувачем визначено передумови розвитку національної транспортної інфраструктури, до яких віднесено економічні, юридичні, технологічні, геополітичні і соціальні, та проведено їх факторно-критеріальне оцінювання, що має науковий та практичний інтерес (с. 84-94).

У роботі проведено ретельний аналіз функціонування морських портів України. Досліджено економічну сутність та природу портових зборів, здійснено їх класифікацію. Заслуговує на увагу сформовані пропозиції щодо формування та стягнення портових зборів як основного джерела утримання та розвитку морської транспортної інфраструктури (с. 122-126).

Автором удосконалено методичні засади адаптації розвитку національної транспортної інфраструктури до умов зовнішнього середовища. В роботі обґрунтовано, що для реалізації розроблених методичних засад необхідною умовою є наявність інформаційної бази щодо стану транспортної інфраструктури. Запропоновано застосування управлінських інформаційних систем, які містять підсистеми ведення баз даних транспортних терміналів та шляхів сполучення та підсистеми моніторингу макроекономічного стану (с. 149-153).

В дисертаційній роботі запропоновано метод визначення потенційної сумісності елементів транспортної системи, побудованої на засадах мультимодальності для забезпечення їх збалансованого розвитку та надано авторське бачення шкали трактування отриманих оцінок за умови використання десятибальної системи (с. 175-177).

За сукупністю та рівнем викладення наукових положень дисертаційну роботу Ремзіної Н.А. можна оцінити як закінчене дослідження з вагомими науковими результатами, які є обґрунтованими та достовірними.

3. Важливість одержаних здобувачем результатів для науки і практики.

Дисертаційна робота Ремзіної Н.А. є вагомим внеском у розвиток теорії і практики управління транспортною галуззю. Наукове збагачення результатами дослідження полягає в удосконаленні та розробці теоретичних положень і методичного забезпечення розвитку національної транспортної інфраструктури.

Практична цінність роботи полягає у можливості безпосереднього використання управлінських інструментів органами державної влади та місцевого самоврядування, а також транспортними підприємствами.

Основні результати дослідження, що мають прикладний характер, впроваджені в діяльність Національної інвестиційної ради, Управління транспортно-комунікаційної інфраструктури Одеської обласної державної адміністрації, ТОВ «ДЖЕТ ТРАНС», ГО «Офіс простих рішень та результатів», ГО «Академія економічних наук України».

Матеріали дослідження використовуються у навчальному процесі при оновленні курсів лекцій та практичних занять у Кіровоградському інституті розвитку людини ВНЗ «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» при викладанні дисциплін: «Менеджмент» (для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти), «Корпоративне управління» та «Стратегічний менеджмент» (для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти).

4. Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях.

Наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи в повному обсязі висвітлено у 28 наукових роботах, у тому числі: 2 підрозділи в монографіях, 12 статей у наукових фахових виданнях України та у виданнях, які включені до міжнародних інформаційних і наукометричних баз, 4 статті – у закордонних наукових виданнях, 10 тез доповідей у збірниках за матеріалами науково-практичних конференцій. Загальний обсяг публікацій складає 12,66 друк. арк., з яких особисто автору належить 12,38 друк. арк.

Основний зміст дисертації повністю відображений в авторефераті.

5. Відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 232 сторінки. Робота містить 22 таблиці, 9 рисунків та 12 додатків. Список використаних джерел налічує 199 найменувань.

6. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Відзначаючи загальний високий рівень обґрунтованості теоретичних і методичних положень дисертаційної роботи, її цілісність та логіку викладу матеріалів, разом з тим можна зробити декілька зауважень, звернути увагу на дискусійні положення дослідження Ремзіної Н.А.:

1. Потребують більш коректного формулювання деякі елементи наукової новизни. Так, «принципи формування організаційно-економічного забезпечення розвитку національної транспортної інфраструктури на засадах мультимодальності, які, на відміну від існуючих...» (с. 18) та «науково-методичний підхід щодо факторно-критеріального оцінювання організаційно-економічних передумов розвитку національної транспортної інфраструктури, який, на відміну від існуючих, містить перелік специфічних факторів та критеріїв оцінки, а також інтервальну шкалу...» (с. 19) - потребують наведення конкретних прикладів. Також слід зазначити, що класифікація портових зборів не є фінансовим інструментом (с. 18). У елементі «систематизація концептуальних основ забезпечення розвитку національної транспортної інфраструктури на засадах мультимодальності.....» (с. 20) бажано навести за якою саме ознакою здійснено систематизацію.

2. Факторно-критеріальне оцінювання організаційно-економічних передумов розвитку транспортної інфраструктури України не враховує епідеміологічний фактор, що є вкрай актуальним сьогодні (с. 84-94).

Карантинні заходи, вжиті з метою зменшення поширення захворюваності, спричинені COVID-19 суттєво вплинули на обсяги перевезень вантажів та на транспортну систему України, зокрема. Робота значно би виграла при врахуванні даного фактору.

3. Зважаючи на вагомість доопрацьованої дисертантом методики формування портових зборів, яка містить перманентну складову (собівартість послуги із урахуванням планового прибутку та дивідендної політики держави) та частину розвитку, вважаю, що методика виглядала б більш переконливою за умови здійснення відповідних розрахунків (с. 122-126). Також не зрозумілим є застосування автором у запропонованому розрахунку портових зборів собівартості обслуговування транспортного терміналу (с. 123-125). Витрати терміналу покриваються за рахунок стивідорної ставки. Портові збори мають цільове використання (підтримка та розвиток відповідної портової інфраструктури) та не можуть покривати витрати терміналів.

4. Третій розділ дисертації розкриває ґрунтовні наукові здобутки в сфері стратегічного державного управління розвитком національної транспортної інфраструктури (с. 158-161). Робота значно виграла би, якщо положення розділу були доповнені напрямками стратегічних дій щодо інноваційного розвитку інфраструктури за видами транспорту. Також слід зазначити, що третій розділ роботи має великий обсяг компілятивного матеріалу.

5. Результати дослідження свідчать, що в Україні існує суттєва диспропорція потужностей у кінцевих пунктах мультимодального маршруту Чорне море – ЄС (с. 171-173). Вважаю, що доцільним є формування потенційних маршрутів мультимодальних перевезень територією України із зазначенням можливих проблем та шляхів їх вирішення.

Вищенаведені зауваження та недоліки не впливають на загальну позитивну оцінку та не знижують наукову і практичну цінність дисертаційної роботи Ремзіної Н.А.

7. Висновок.

Дисертаційне дослідження Ремзіної Н.А. «Організаційно-економічне забезпечення розвитку національної транспортної інфраструктури на засадах мультимодальності» є завершеною кваліфікаційною науковою роботою, яка присвячена вирішенню актуального наукового та практичного завдання. Автореферат дисертації відображає усі положення, що захищаються.

Подана до захисту дисертація написана науковим стилем, матеріал викладений у логічній послідовності, висновки є науково обґрунтованими, відзначаються науковою новизною та мають практичну значущість.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що дисертація Ремзіної Наталі Андріївни на тему: «Організаційно-економічне забезпечення розвитку національної транспортної інфраструктури на засадах мультимодальності» відповідає вимогам п.п. 9,11,12,13 чинного «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 зі змінами, затвердженими Постановами Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2015 р. № 656 та № 1159 від 30 грудня 2015 р., а її автор – Ремзіна Наталя Андріївна – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:

**доцент кафедри національної економіки
Національного університету
«Одеська юридична академія»
кандидат економічних наук, доцент**

В. О. Котлубай

Підпис засвідчую:

Перший проректор

М.Р. Аракелян